
Broj:OI-K-BL-127/20
Dana: 05.05.2020. godine

**VLADA REPUBLIKE SRPSKE/REPUBLICKI ŠTAB/STOŽER ZA VANREDNE/
SITUACIJE**
n/r predsjednika
kabinet@vladars.net

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE/FEDERALNI STOŽER CIVILNE ZAŠTITE
fucz@fucz.gov.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE
ZAŠTITE TUZLANSKE ŽUPANIJE**
cz.tk@bih.net.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
ZENIČKO-DOBOJSKE ŽUPANIJE**
kucz@zdk.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE
ZAŠTITE KANTONA/ŽUPANIJE SARAJEVO**
kucz@kucz.ks.gov.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE**
cz.vatrogastvo.hnz@tel.net.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
BOSANSKO-PODRINJSKE ŽUPANIJE**
kocbpk@gmail.com

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE
ZAŠTITE ŽUPANIJE 10**
ucz@vladahbz.com

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
ZAPADNOHERCEGOVAČKE ŽUPANIJE**
uprava@civilnazastita-zzh.gov.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE
ZAŠTITE POSAVSKE ŽUPANIJE**
civilna.zastita.orasje@tel.net.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE
ZAŠTITE UNSKO-SANSKE ŽUPANIJE**
czbihac@bih.net.ba

**ŽUPANIJSKA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE
SREDNJOBOSANSKE ŽUPANIJE**
upravacz@sbk-ksb.gov.ba

**KRIZNI STOŽER ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE
BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE**
n/r gradonačelnice
stojanka.knezevic@bdcentral.net

Preporuke Ombudsmana Bosne i Hercegovine u svezi sa pravima djeteta na obrazovanje i na zaštitu od nasilja i zanemarivanja

Ombudsmani Bosne i Hercegovine, cijeneći prava i interese svih građana a posebice ranjivih kategorija, u svezi sa novonastalom situacijom izazvanom epidemijom uputili su niz preporuka nadležnim tijelima, prije svega nadležnim kriznim stožerima svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini¹.

Ombudsmani koriste prigodu da se ponovno obrate nadležnim tijelima i nadležnim kriznim stožerima imajući u vidu najbolji interes djeteta definiran Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta. Prije svega, Ombudsmani žele pohvaliti mjere koje su poduzete od strane svih nadležnih obrazovnih institucija kako bi se školska godina završila, posebno u obliku izvođenja nastave na daljinu. Međutim, istodobno upozoravaju da se mora voditi računa o načinu vrednovanja rada djece u različitim uvjetima i situacijama, a posebno glede djece sa poteškoćama u razvoju, djece koja žive u siromaštvu i na marginama društva, poput romske djece ili djece lišene slobode u ustanovama (pritvori, zatvori, odgojno-popravni domovi) i djece koja žive u institucijama (npr. djeca bez roditeljskog staranja). Potrebno je poduzeti dodatne napore i zaštititi djecu koja su postala još ranjivija zbog posebnih uvjeta prouzročenih pandemijom.

Ombudsmani podržavaju postepeni povratak i normalizaciju života, ali nikako na štetu djece. Na vrijeme želimo upozoriti da škole trebaju dobiti jasne smjernice kako bi osigurale sve neophodne potrebne uvjete za izvođenje nastave u školama. Prije donošenja odluke o eventualnom povratku djece u škole mora se provjeriti da li su ispunjene sve pretpostavke za zaštitu zdravlja djece, odnosno da li su ispunjeni svi higijenski, prostorni, kadrovski i drugi sigurnosni uvjeti. Posebno je značajno obezbijediti mehanizme kontrole pridržavanja smjernica i preporuka nadležnih zdravstvenih tijela, uz predviđene sankcije za njihovo nepoštivanje. Opreza radi, Ombudsmani već sada upozoravaju na složenost situacije u svezi sa djecom sa poteškoćama u razvoju i da će se vjerojatno pojaviti niz otvorenih pitanja, kao, primjerice, da li će asistenti u nastavi pomagati djeci

---

¹ Dostupno na: www.ombudsmen.gov.ba

ukoliko moraju biti na udaljenosti od dva metra ili ako je fizički kontakt neizbježan u radu sa slijepom djecom, djecom sa autizmom i sl.

Rukovodeći se najboljim interesom djeteta, Ombudsmeni žele ukazati na obvezu nadležnih tijela da se prigodom donošenja odluka, u svezi sa pravima djeteta na obrazovanje, mora izvršiti stručna procjena svih rizika i moraju se obezbijediti potpune i jasne preporuke stručnjaka, jer nadležna tijela na sebe preuzimaju odgovornost za bezbjednost djece.

Ombudsmeni upozoravaju i da nadležna tijela moraju voditi računa i osigurati rješenja koja će omogućiti da se u dječjim vrtićima i školama organiziraju programi za onu djecu koju uposleni roditelji ne mogu zbrinuti na drugi način, te da ih zaštite od potencijalnih rizika, dodatnih opterećenja i nesigurnosti. Također je izuzetno važno obezbijediti da se učenjem putem interneta (nastava na daljinu) ne pogoršaju postojeće nejednakosti i da ono ne bude zamjena za interakciju djeteta i prosvjetnog djelatnika, jer učenje putem interneta kreativno je rješenje kad nije moguće učenje u učionici, ali stvara probleme djeci koja nemaju pristup ili imaju ograničen pristup tehnologiji ili nemaju odgovarajuću roditeljsku potporu. U tom slučaju, djeci treba obezbijediti dostupnost drugih alternativnih rješenja².

U vremenu u kojem je rad nadležnih tijela reorganiziran i usklađen sa mjerama u svezi sa proglašenom epidemijom bolesti COVID-19, djeca su zbog izvanrednih okolnosti izložena povećanim rizicima od nasilja. Izvanredne prilike, strah i zabrinutost zbog očuvanja zdravlja, radnih mjesta i osiguranja temeljnih egzistencijalnih uvjeta, predstavljaju okolnosti zbog koji se mijenjaju načini života obitelji. Ograničeni socijalni kontakti, nažalost, mogu biti i okidač za širu pojavu nasilja u obitelji. Istodobno, rad nadležnih tijela, posebice centara za socijalnu skrb/zaštitu odvija se uz ograničenja, što može otežati zaštitu djece u rizičnim obiteljskim situacijama. Ombudsmeni ukazuju da je UN Komitet za prava djeteta pozvao države da ograničenja uvode samo kada je to nužno, te da ograničenja budu proporcionalna i minimalna. Ukoliko bi pandemija bolesti COVID-19 imala značajan i nepovoljan utjecaj na raspoloživost finansijskih sredstava, te poteškoće ne bi se trebale smatrati preprekom da se poštuje *Konvencija o pravima djeteta*, odnosno uvijek i u svim situacijama moramo se rukovoditi načelom najboljeg interesa djeteta³.

Imajući u vidu navedeno, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine preporučuju svim nadležnim tijelima u Bosni i Hercegovini da vode posebno računa i osiguraju efikasno djelovanje svih nadležnih tijela u slučajevima intervencija u obitelji, posebice prigodom izricanja žurnih/zaštitnih mjera izdvajanja iz obitelji. Pored toga, Ombudsmeni preporučuju da se za sve stručne djelatnike koji stupaju u neposredne kontakte sa korisnicima osigura adekvatna zaštitna oprema (za predstavnike centara za socijalnu skrb/zaštitu, pravosuđa, policije). Ombudsmeni smatraju i da je potrebno predvidjeti kapacitete za smještaj žrtava nasilja u obitelji (djece, ali i roditelja sa djecom) za vrijeme trajanja epidemije, s obzirom na ionako ograničene kapacitete ustanova, hraniteljskih obitelji i skloništa za žrtve nasilja u obitelji, a pri čemu treba voditi računa i o moguće izrečenim mjerama samoizolacije. Ombudsmeni ukazuju da je i UN Komitet za prava djeteta upravo prepoznao da, zbog ograničenog kretanja, djeca mogu biti izložena pojačanom tjelesnom i psihičkom nasilju u domu i u tom pravcu uputio preporuke državama članicama.

U svezi sa zaštitom prava djeteta na zaštitu od nasilja i zanemarivanja, posebno je važno obezbijediti ažurnost sudova u postupcima koji se tiču djece. Stoga Ombudsmeni pozivaju nadležna ministarstva pravde da usklade i unaprijede rad sudova u novonastalim uvjetima u interesu djece. Sasvim je jasno i opravdano da trenutna situacija zahtijeva prilagođavanje organizacije rada svih nadležnih tijela (policije, tužilaštava, centara za socijalni rad, advokata, ustanova za izvršenje

---

² Preporuke UN Komiteta za prava djeteta u svezi sa novonastalom situacijom

³ Preporuke Komiteta dostupne na www.ombudsmen.gov.ba

malodobničkih krivičnih sankcija), s tim da se u sudovima (posebice u postupcima koji su žurni, a to su svakako postupci u kojima se štite prava malodobnika, postupci sa elementima nasilja, postupci vezani za pritvor i zadržavanje djece itd.) mora obezbijediti puna ažurnost u postupanju u svim situacijama kada su djeca ugrožena (slučajevi nasilja, te osim krivično-pravne zaštite djeteta, ažurnost je potrebna i kada je riječ o postupanju po prijedlozima za donošenje privremenih mjera, ali i rješavanje drugih pitanja koja se odnose na djecu u kojima odluku donosi sud, naročito u visokokonfliktnim obiteljskim odnosima). Na kraju, bez obzira na izvanredno stanje, Ombudsmani smatraju da je izuzetno važno održati kontinuirani rad sudova radi zaštite prava djece i ostvarivanja njihovih prava i interesa. Nadležna tijela bi se morala rukovoditi Smjernicama Savjeta Europe „Poštovanje demokracije, vladavine zakona i ljudskih prava u kontekstu zdravstvene krize izazvane COVID-om 19 - Alati za države članice⁴”. Mjere bez presedana koje se preduzimaju u odgovoru na COVID-19 mogu da utječu na sposobnost države da garantira pravo na slobodu i shodno tomu da izmijene redovno funkcioniranje pravosudnog sustava. Mjere koje imaju za cilj prilagođavanje načina pristupa sudu trebalo bi da budu osmišljene na način koji je kompatibilan sa člankom 6 EKLJP, naročito u slučajevima koji zahtijevaju posebnu proceduralnu pozornost, a što svakako podrazumijeva obiteljske sporove i sporove koji se tiču prava djece.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Ljubinko Mitrović, v.r.
Dr. Jasminka Džumhur, v.r.
Nives Jukić, v.r.

---

⁴ Smjernice dostavljamo u prilogu Preporuke